

Ställer ni er frågor som

Varför finns vi?

Hur gör vi störst skillnad lokalt?

Vilka är Rädda Barnens målgrupper?

Vad kan och vill vi göra?

Vilka andra aktörer och beslutsfattare finns?

Då är Spana rätt för er!

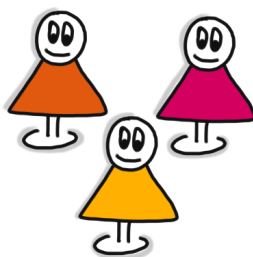
OM SPANA

I den här fasen finns fyra verktyg som kan vara bra att reflektera kring för en grupp som står i startgroparna att göra något tillsammans.

Varför engagerar vi oss i Rädda

Barnen?

Vilka målgrupper/barn finns vi till

för?

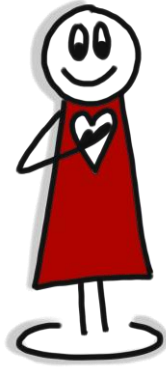

Vad **gör andra** och kan vi **samverka**?

Vad vill, kan och ska vi **göra**?

Innan ni lämnar detta steg bör det vara tydligt för er vilken direktstödsverksamhet ni vill göra!

VARFÖR ENGAGERAR VI OSS I RÄDDA BARNEN?

Övning: Mitt varför

Tid: Ca 20-40 min

Material: Inget material krävs. Möblera gärna i en cirkel utan bord.

Syfte: Ökad kännedom om vad som driver var och en. Även ett bra sätt att lära känna varandra.

Gör så här: Alla människor har drivkrafter. Om drivkrafterna synliggörs och får komma till användning mår människor bra och känner motivation.

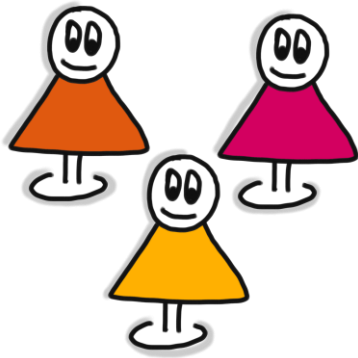
Fundera tyst för er själva en minut: Varför engagerar du dig i Rädda Barnen?

Det finns inget rätt eller fel, var och en får tolka frågan som hen själv vill. Gör sedan en talarrunda där var och en får berätta om sin drivkraft utan att bli avbruten eller kommenterad. Om ni är många kan talarrundan föregås av ett par minuter i mindre grupper eller bikupor. När alla kommit till tals gör ni en gemensam reflektion.

Ni kan diskutera frågor som:

- Vad tänker ni efter rundan?
- Hörde ni något mönster?
- Hur kan allas drivkrafter få näring under året?

Avsluta med uppmärksamma den gemensamma kraften som finns i rummet!

VILKA FINNS VI TILL FÖR OCH HUR SAMLAR VI IN BARNRÄTTSAKTA?

Övning: Vilka finns vi till för?

Tid: Ca 60 min

Material: Tavla/blädderblock med tillhörande penna, post-it och pennor till deltagarna.

Syfte: Att lära känna Rädda Barnens tre prioriterade målgrupper och ta beslut om var vi gör mest skillnad.

Gör så här: Rädda Barnen har tagit ett beslut om att all verksamhet ska göras av, med eller för någon av målgrupperna. Fokuseringen bidrar till att Rädda Barnen kan uppnå större synbara förbättringar för barn.

1. Gå igenom de tre prioriterade målgrupperna *Barn på flykt och i migration*, *Barn som utsätts för våld* och *Barn i en socioekonomisk utsatt situation*. Diskutera exempel på verksamheter med och för de olika målgrupperna. Vad görs för de här målgrupperna idag i din kommun? Nedan finns några exempel på Rädda Barnens verksamheter som ni kan inspireras av.

Barn på flykt och migration

Strukturerad lek
Läxhjälp
Sagocafé
Barnvänlig plats
Älskade barn (föräldrautbildning)

Barn som utsätts för våld

Förebyggande insatser mot våld
Skyddade boenden
Barnvänlig plats
Pusselbiten

Barn i socioekonomisk utsatthet

Lässtund
Kill- och tjejforum
Sagocafé
Strukturerad lek
Barnvänlig plats

2. Dela ut en penna och fem post-it lappar till varje person. Skriv ner frågor (se exempel nedan) på tavlan/blädderblock. Det finns inte något rätt svar, utan övningen är ett sätt att få igång diskussionen om era målgrupper. Ställ en fråga i taget och be deltagarna individuellt under tystnad att skriva den målgrupp de vill ange på respektive fråga på en post-it.

Exempel på frågor:

- Vilken målgrupp vill du helst jobba med?
 - Vilken målgrupp har du mest kunskap om?
 - Vilken målgrupp tror du har störst behov i kommunen?
 - Vilken målgrupp fokuserar ingen annan på?
 - Vilken målgrupp tror du att ni skulle ha störst chans att göra skillnad för?
3. När alla skrivit ner sina svar kan ni klistra upp post it-lapparna under respektive fråga på tavlan/blädderblocket.
 4. Titta på resultatet och diskutera gemensamt om ni ser någon matchning mellan lust, kompetens och er idé om lokala behov.
 5. En annan viktig del av vårt arbete är att samla in information för att kunna bedriva påverkansarbete lokalt och regionalt. Nästa steg innan ni tar ett beslut om vilken målgrupp ni ska jobba med framöver är att samla in barnrättsfakta. Hur ser det verkligen ut på er ort? Ta hjälp av mallen som finns längst bak i denna fas, under **bilagor**. Googla upp svaren på sittande möte eller utse en arbetsgrupp som återrapporterar nästa gång ni ses.
 6. När ni har samlat in det ni behöver går ni till beslut om vilken målgrupp ni vill jobba med framöver.

Först när ni valt målgrupp är ni redo att gå vidare till nästa fas i VUPen!

Tips!

Har ni egna erfarenheter som kan vara värdefulla? På vilket sätt kan ni använda dem i era verksamheter?

VAD GÖR ANDRA OCH VILKA KAN VI SAMVERKA MED?

Övning: Vad gör andra?

Tid: Från ca 60 min till att ni diskuterar frågan vid två träffar med hemarbete emellan.

Material: Internet, dator med uppkoppling.

Syfte: Att synliggöra och kartlägga vilka andra som jobbar med barn och unga på er ort.

Vet ni inte vilken målgrupp ni vill fokusera på? Gå tillbaka till övningen "Vilka finns vi till för?"

Gör så här: Det är smart att ha koll på sin omvärld. Då kan ni göra genomtänkta val kring att antingen samarbeta eller komplettera det som andra organisationer gör för den målgruppen ni arbetar med.

1. Utgå från ett avgränsat geografiskt område, exempelvis er kommun.
2. Brainstorma, sök på internet och kom tillsammans på vilka andra organisationer som jobbar med er målgrupp.

Tänk exempelvis utifrån de här rubrikerna:

- Offentlig sektor
- Näringslivet
- Ideell sektor
- Nätverk/privata initiativ
- Forskning och utbildning

Finns det tid över? : Ange på respektive aktör om de agerar medkraft, motkraft eller både och till det ni gör.

3. Titta på resultatet och diskutera:
 - Finns det organisationer som behöver veta att ni finns?
 - Ska ni komplettera det som finns eller satsa på en annan målgrupp?
 - Kan ni samverka med någon för att snabbare uppnå era mål?
 - Har ni kontakt med en specifik person hos respektive aktör?
4. Summera några aktiviteter som ska göras. Fördela arbetsuppgifterna och bestäm när det ska vara klart.
5. Boka in en tid för uppföljning på ett kommande möte.

Tips!

Ni kan göra kartläggningen av andra aktörer medskapande! Låt målgruppen själva vara med och brainstorma fram vilka aktörer som finns. Ju fler ni är som tänker till, desto fler aktörer kommer ni att upptäcka.

Tips!

Häng med i den lokala debatten. Vilka frågor är heta just nu? Finns det något som ligger högt på agendan som ni kan haka på? Kanske kan en eller flera av er få i uppdrag att spana extra efter barnperspektivet i lokaltidningar, intervjua en beslutsfattare eller undersöka vilka frågor som diskuteras i sociala medier?

Det kan bli ett bra inspel till er spaning kring vem som gör vad för barn och unga på er ort.

Tips!

Det går att samverka på flera nivåer.

- Träffas någon gång per år för att uppdatera och peppa varandra.
- Hålla varandra uppdaterade och bjuda in till olika event.
- Jobba gemensamt med påverkansarbete eller enstaka aktiviteter.
- Söka finansiering och driva verksamhet tillsammans.

Glöm inte!

Om ni ska samverka eller ingå partnerskap ska dessa organisationer skriva under vår policy eller ha en likvärdig som vår. Du hittar policyn på www.raddabarnen.se/medlem-och-volontar/tryggare-tillsammans

VAD VILL, KAN OCH SKA VI GÖRA?

Övning: Dags att välja

Tid: Ca 30 min

Material: Inget speciellt material behövs.

Syfte: Att landa i ett beslut om vilken verksamhet ni ska bedriva.

Gör så här: Rädda Barnen ska ha de **tre målgrupperna** och deras lokala behov i fokus när vi väljer insatser, men det är också viktigt att göra något som känns meningsfullt och roligt som volontär. När vi människor får sina drivkrafter tillgodosedda och samtidigt bidrar till synbara förbättringar för barn - det är då vi kommer till vår rätt som samhällsbyggare. Titta på bilden.

Var finns er **skärningspunkt** mellan det ni vill göra och det som behövs göras?

Om ni tycker det är svårt att komma fram till vad ni ska göra kanske följande frågor kan vara till hjälp i prioriteringsarbetet.

- Vilken verksamhet når de som är mest utsatta?
- Vilken verksamhet gör störst skillnad med minst resurser?
- Vilken verksamhet fyller ett tomrum som ingen annan aspirerar på?

Nu finns det olika sätt att gå vidare:

- Planera för en direktverksamhet (gå till fasen planera)
- Utveckla befintlig verksamhet genom att engagera fler (gå till fasen mobilisera)
- Satsa på lågintensivt engagemang eller jobba med påverkansarbete (gå till fasen mobilisera)

Har ni gjort ert val? Då kan ni gå till nästa fas!

Bonus: Fler verktyg

VAD SKULLE HÄNDA OM VI INTE FANNNS?

Tid: Ca 20-60 min beroende på antal

Material: Post it-lappar och pennor.

Syfte: Identifiera vad som är er kärna och var ni verkligen gör skillnad, och kunna presentera det kortfattat och tydligt för någon som undrar. Detta kallas också för en "hisspresentation", något man kan förmedla mellan två hissvåningar.

Gör såhär:

- Bestäm om ni ska fokusera på Rädda Barnen i stort eller just er arbetsgrupp/styrelse.
- Låt alla att fundera var och en på frågan "Vad skulle hända om vi inte fanns?"
- Skriva ner era tankar på en varsin post it.
- Reflektera två och två i några minuter.
- Låt sedan var och en dela sina tankar i helgrupp utan att det som sägs värderas eller kommenteras.
- Klistra era svar på tavlan.
- Diskutera tillsammans: Vad ser ni? Finns det en röd tråd? Finns det något som förvånar er?
- Försök att enas om en eller ett par saker som ni alla kan stå bakom och vill lyfta fram när ni möter människor som vill veta mer om er. Budskapen kan ni vaska fram antingen genom en diskussion eller genom att ni röstar fram de viktigaste punkterna med hjälp av att alla får sätta exempelvis tre kryss var på det hen tycker är de viktigaste perspektiven.
- När ni enats om vad som är viktigast – föreställ er då att ni är på ett mingel och någon frågar "vad gör ni egentligen?". Träna med varandra för att skapa den perfekta presentationen av vad just ni gör!

Bonus: Fler verktyg

GAP-ANALYS

Övning: Gap-analys

Tid: Från 30 min till 3 timmar

Material: Papper och penna eller tavla/blädderblock med tillhörande pennor.

Syfte: Att analysera nuläge, drömläge och vägen dit.

En användbar metod för att planera en verksamhet är GAP-analysen.

Metoden består av tre steg:

- Hur har vi det just nu?
- Hur vill vi ha det?
- Vad behöver vi göra för att ta oss dit?

Namnet GAP och innebär att ta reda på hur stor GAPet mellan nuläget och det önskade läget ser ut och vad som behöver göras för att minska det.

1. Vilken frågeställning?

Börja med att välja vilken frågeställning ni vill analysera.

2. Hur ser det ut idag?

Kartlägg vad som fungerar och inte i nuläget kring den aktuella frågan.

3. Hur vill vi att de ska vara?

Ni ska nu beskriv var ni skulle vilja befinna er inom en given tidsperiod, exempelvis om ett eller två år. Om ni får många förslag, kan ni välja att prioritera fram de viktigaste målen genom att varje deltagare med en penna och "duttar" vid exempelvis en eller två mål som den anser är viktigast. De områden som får flest "duttningar" går vidare till nästa steg.

4. Hur tar vi oss dit?

Utifrån det ni har lyft fram i steg 3, beskriv vad ni konkret behöver göra för att minska GAPet mellan nuläget och önskat läge. Försök att vara realistiska. Här kan det vara bra att påminna er om er tidsbudget, eller göra en om det inte är gjort!

5. Prioritera och utse ansvariga

Vad åtgärder är allra viktigast? Hur kan vi mobilisera fler så vi kan göra mer? Vem gör vad och när? Hur ska vi följa upp?

Tips!

Vill ni göra övningen kreativ? Gör er egen löpsedel! Ett sätt att ringa in sin vision är att visualisera framtiden.

- Be alla att fundera några minuter på frågan ”Vad har vi gjort för barnen i kommunen om fem år?”
- Jobba sedan i små grupper om tre-fyra personer. Gruppen ska tillsammans enas om en fiktiv löpsedel som fångar den skillnad ni gjort. Låt kreationerna bli lekfulla och galna, det finns inga begränsningar.
- Redovisa genom en vernissage med löpsedlarna där ni kan inspireras av varandra.

Längst bak i fasen Spana finns bilagor som ni kan ta hjälp av!

Där finns tips på hur ni kan lyssna på barn, mall för aktörsanalys, handledning för lokal kartläggning, information om hur ni kan samla in barnrättsfakta och information om barnfattigdomen i Sverige.

ATT CHECKA AV INNAN NI LÄMNAS SPANA

- Vi känner Rädda Barnens verksamhetsinriktning och prioriterade målgrupper
- Vi har identifierat barns behov lokalt
- Vi har valt en målgrupp och pratat med den
- Vi har stämt av vad andra aktörer gör på orten
- Vi har kontakt med vår lokalförening/distrikt
- Vi har tittat på vår stadgar och Kompassen
- Vi har läst policyn Tryggare Tillsammans, skrivit under den och gått webbutbildningen
- Vi har visat upp utdrag ur belastningsregistret

Framförallt:

- Vi vet vilken/vilka verksamheter/aktiviteter vi vill gå vidare med och vad vi vill uppnå med det

Nu passar det att gå till fasen PLANERA!

BILAGOR TILL FASEN SPANA

LYSSNA PÅ BARN!

Checklista för Rädda Barnens lokalförening

Rädda Barnens verksamhet bygger bl.a. på barn och ungas tankar och åsikter. Det är tillsammans vi kan göra skillnad! Checklistan ger en översikt av vad som är viktiga att tänka på. Lycka till!

Vad vill vi fråga om?

☐ Hur mår barn i vår kommun	☐ Mobbning	☐ Psykisk hälsa/ ohälsa	☐ Våld
☐ Inflytande	☐ Rättigheter	☐ Ensamkommande flyktingbarns situation	☐ Annat:

Var möter vi barn och ungdomar?

☐ Klasser	☐ Elevråd	☐ Samtalsgrupper	☐ Läxläsningssgrupper
☐ Idrottsföreningar	☐ Fritidsgårdar	☐ Barn i allmänhet; på gator, torg, event	☐ Annat:

Vilken metod vill vi använda?

☐ Samtal	☐ Enkät	☐ Mentometerknappar	☐ Övningar i verktygslådan
☐ Klotterplank	☐ Chatbord	☐ Sociala medier	☐ Annat:

Hur vill vi använda resultatet?

☐ Möta/skriva till politiker	☐ Möta/skriva till tjänstepersoner	☐ Presentera på seminarium/kurs/workshop etc.	☐ Sprida rapport/dokumentation
☐ Anpassa Rädda Barnens lokala arbete efter barns åsikter	☐ Presentera för de vuxna som berörs av det barnen lyft fram		

Hur återkopplar vi till barn/unga?

☐ Samtal	☐ Via brev	☐ Via lärare eller annan vuxen	☐ Representanter bland barn/unga för det vidare till andra barn/unga

"Kan inte med ord beskriva träffen igår! Helt underbara ungdomar som vill vara med och påverka barn och ungas inflytande i Ragunda kommun."

Kristina Esbjörnsson, ordförande Fors lokalförening

"Jag insåg att det finns frågor som måste drivas av oss som är unga. De flesta är mellan fyrtiofem och tretusen. De har glömt hur det är. Vi ungdomar måste påminna dem. Vi måste ställa krav."

Samir, 17 år Haninge Ungdomsråd.

Spana: Bilaga 3

BARNRÄTTSAKTA

Demografi

Total folkmängd:

- Barn 0-6 år:
- Barn 7-17 år:
- Barn som bor med ensamstående föräldrar:
- Andel barn med utländsk bakgrund (som bor med ursprungsförälder, styvförälder eller ensamstående förälder)

Källa: SCB och regionfakta.com, www.ssd.scb.se/databaser/makro/SaveShow.asp

God samhällsstyrning

- Politiska beslut för att efterleva Barnkonventionen:
- Ungdomsråd/Forum för inflytande
- Vilka sitter med? (kön, etnicitet, funktionshinder)
- Vilka frågor får de vara med att påverka?

Källa: Landstinget.

Barn i ekonomisk utsatthet

- Barnfattigdomen i XX i jämförelse med resterande Sverige?
- Är skolorna fria från avgifter och kostnader för barn och ungdom?

Barns rätt till god grundutbildning

Rädda Barnens (9)krav på skolan

- Rätt att välja skola även för barn med funktionsnedsättning
- Rätt till studiestöd/läxhjälp
- Barnomsorg på obekvämlig arbetstid

Kommunens stöd till barn som far illa

- Anmälningar om brott mot barn, misshandel och sexuella övergrepp

Flykting och integration

Ensamkommande asylsökande barn

- Tar kommunen emot?
- Kommer kommunen att ta emot ensamkommande flyktingbarn framöver? Om inte, varför?

Var hittar jag informationen?

1.0 Samhälle

1.1 Politik

Medborgarförslag: Du som är kommunmedlem kan väcka s.k. medborgarförslag i kommunfullmäktige, angående förändringar/förbättringar i kommunens verksamheter. Förslagen kan handla om vad som helst som kommunen kan besluta om.

Kommunens hemsida: www.kommunensnamn.se, här kan du hitta information om din kommun använder medborgarförslag eller inte.

Kontaktpersoner:

Exempelvis socialnämnd, barn och ungdomsnämnden.

Kontaktpersoner ansvariga för kommunens statistik kan du hitta på: www.scb.se

Barn och ungdomsråd:

Barn och ungdomsråd, ungdomsparlament eller liknande struktur som ska kunna ställa frågor och väcka ärenden och som kommunstyrelsen och nämnder ska vända sig till för samråd i frågor som rör barn och ungdomar.

Lokal företrädare för barn, barnombudsmän/barnombud/ungdomssamordnare, kan arbeta med att bevaka och främja olika "barnfrågor" i kommunen och de olika förvaltningarna, de kan stödja barn och unga och främja deras deltagande och inflytande i kommunen.

1.2 Demografi

Invånare, ålder och totalt antal barn

Den här typen av information kan du hitta på kommunens hemsida eller på www.scb.se

2.0 Familj

2.1 Familjestatistik

På www.scb.se kan du hitta information om familjeförhållanden, familjesammansättning, utländsk bakgrund, separationer mm.

2.2 Ekonomisk och social trygghet

www.fhi.se har statistik om kommunala basfakta, familjer med låga inkomster, anmälda brott mm

2.3 Barnfattigdom, barnindex

Rädda Barnen ger ut rapporter och sammanställningar om barnfattigdomen i Sverige som innehåller mycket matnyttig information.

3.0 Hälsa

3.1 Hälsfrågor i samhället

Ungdomsmottagningar

På www.fhi.se kan ni hitta information om ungdomsmottagningar och hälsofrämjande sjukhus, alkoholförsäljning mm.

Väntetider

På www.vantetider.se kan ni se hur långa väntetider det är för barn och ungdomspsykiatri i ert område.

Drogvanor

Drogvaneundersökningar har genomförts i många av Sveriges kommuner och hittas oftast på deras hemsidor. Kommunens alkohol- och drogpolitiska program är bl. a ett verktyg för att minska brottsligheten. Programmet är framtaget av Brå, Brottsförebyggande rådet, tillsammans med Socialnämnden. Kommunen har enligt Socialtjänstlagen skyldighet att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Insatser för barn och ungdom bör ägnas särskild uppmärksamhet, för att förhindra att de etablerar ett missbruk.

Kontaktperson i landsting. År 2000 bildade landstingen ett nätverk för barn och ungdomsfrågor och hur de kan främjas i enlighet med barnkonventionen. (Decentralisering och barns rättigheter. Landsting har huvudansvaret för hälso- och sjukvård.)

3.2 Barn som utsätts för våld

Brottsförebyggande rådet, www.bra.se kan du hitta statistik för ditt område.

4.0 Utbildning

4.1 Barns rätt till utbildning

Skolor

www.kommunensnamn.se, förskola, grundskola och gymnasieskola

Antal elever i grundskolan

www.scb.se > specialingångar > regioner och kommuner > fakta om din kommun > kommunprofiler, enkla fakta om alla kommuner

Andel elever i skolan

www.skolverket.se > statistik > kommunnivå > kommunblad > välj kommun

4.2-4.4 Förskola/Grundskola/Gymnasieskola

Kostnader, etc.: www.skolverket.se > statistik > kommunnivå > kommunblad > välj år > välj kommun

Läroplanen, alla barn ska uppnå de mål som i läroplanen ger betyget godkänt. Hur många i ert område har klarat godkänt nivå, grundskola/gymnasiet?

4.5 Mobbing

Tillsynsärenden hos Skolverket: www.skolverket.se > lagar och regler > tillsyn > sök tillsynsärenden > skriv kommunens namn > välj ärende > läs mer

5.0 FRITID

5.1-5.2 www.kommunensnamn.se

6.0 Andra kartläggningar

6.1 Barnombudsmannens kommunenkät

www.bo.se

6.2 Verksamhets planer för skol- och barnomsorg

www.kommunensnamn.se > sök > skolplan

Kommunalfullmäktige i varje kommun har till uppgift att fastställa en skolplan där det redovisas hur kommunen avser att möta de mål som satts upp i de nationella styrdokumenterna. De nationella styrdokumenterna består av skollagen som är beslutad av riksdagen och läroplanen som fastställs av regeringen. Skolplanen skall även visa hur kommunen ska förändra och utveckla skolan på kort och lång sikt. Inom ramarna för de nationella styrdokumenterna och den kommunala skolplanen är det upp till rektorn på den enskilda skolan att utveckla en loka skolplan. Den lokala skolplanen reglerar t.ex. timplaner och undervisningens organisation. (Decentralisering och barns rättigheter. Skolan i Sverige - kommunerna tog över statens ansvar.)

6.3 Kommunens kvalitetsredovisning

www.kommunensnamn.se > sök > kvalitets redovisning

6.5 Hur har barn det i Sverige?

www.bo.se > fakta och statistik > upp till 18

Upp till 18 innehåller statistik från många olika källor och fungerar som en uppslagsbok med källhänvisningar. Den finns som tryckt bok men också i PDF-format.

Innehållet är uppdelat i följande kapitel:

- Barnen i samhället
- Barnens familjer
- Barnomsorg och skola
- Vardag och fritid
- Hälsa
- Barn i utsatta situationer

6.6 Kommunens budget

Hur mycket pengar satsas på barn och ungdomar i er kommun?